

UNIVERSITATEA "ȘTEFAN CEL MARE" DIN SUCEAVA

REZUMATUL TEZEI DE ABILITARE

**CONSERVATORISMUL ÎN RAPORTAREA
FINANCIARĂ CA MECANISM DE MODELARE A
PERFORMANȚEI**

Comisia de Științe Economice și Administrarea Afacerilor

Domeniul de Abilitare: Contabilitate

Candidat: Mașca Ema Speranța – doctor din anul 2011

Diplomă de Doctor în Domeniul: Finanțe

SUCEAVA, 2026

REZUMAT

Parcurs profesional și științific

Activitatea profesională și academică desfășurată în domeniul Contabilitate a fundamentat preocupările noastre de cercetare privind raportarea financiară, performanța financiar-contabilă, fiscalitatea și mecanismele de prudență asociate procesului decizional economic. Activitatea didactică desfășurată în cadrul Universității de Medicină, Farmacie, Științe și Tehnologie „George Emil Palade” din Târgu Mureș, în domeniul Contabilitate, precum și experiența profesională anterioară din domeniul controlului financiar în cadrul Curții de Conturi a României au contribuit la conturarea unei perspective aplicative asupra raportării financiare, performanței și constrângerilor instituționale care influențează activitatea entităților economice.

Activitatea de cercetare s-a concretizat în publicarea de articole științifice, volume de specialitate și participarea la proiecte de cercetare, preocupările noastre concentrându-se asupra contabilității, fiscalității, performanței financiare și conservatorismului contabil. Prezenta teză de abilitare valorifică și integrează rezultatele acestor cercetări într-un cadru conceptual unitar, orientat spre relația dintre conservatorismul contabil și performanța financiar-contabilă.

Prezenta teză de abilitare integrează și valorifică rezultatele cercetărilor noastre publicate anterior sub formă de articole științifice și volume de specialitate, reunite aici într-un cadru conceptual orientat spre relația dintre conservatorismul contabil și performanța financiar-contabilă.

Teza de abilitare intitulată **„Conservatorismul în raportarea financiară ca mecanism de modelare a performanței”** urmărește analiza relației dintre conservatorismul contabil și performanța financiar-contabilă, pornind de la ideea că performanța unei entități economice nu poate fi înțeleasă separat de mecanismele de prudență care influențează raportarea financiară.

Lucrarea pornește de la o observație simplă: în activitatea economică există permanent incertitudine, risc și presiune decizională. În acest context, conservatorismul contabil apare ca un mecanism de prudență care influențează modul în care sunt recunoscute activele, datoriile, veniturile și cheltuielile și, implicit, modul în care este reflectată performanța financiară. De aici apare întrebarea centrală a lucrării: în ce măsură conservatorismul contabil influențează performanța financiar-contabilă și cum poate fi înțeleasă această relație?

Lucrarea este structurată în două capitole complementare. Primul capitol urmărește conservatorismul contabil din mai multe perspective: contabilă, fiscală, comportamentală și politică. Al doilea capitol mută accentul asupra performanței financiare-contabile și

2020

propune interpretarea acesteia ca proces de variație a structurii patrimoniale, explicată prin factorii care produc aceste transformări.

Capitolul I. Conservatorismul în raportarea financiară și relația sa cu performanța financiar-contabilă

Primul capitol urmărește înțelegerea conservatorismului contabil nu doar ca regulă contabilă, ci ca mecanism de prudență care apare în contexte economice marcate de incertitudine. În acest cadru, conservatorismul este analizat atât teoretic, cât și prin cercetări empirice proprii.

În plan conceptual, lucrarea arată că literatura de specialitate definește conservatorismul contabil în două moduri principale. Prima perspectivă îl leagă de tendința de a subevalua valoarea contabilă a activelor nete. A doua îl leagă de recunoașterea mai rapidă a pierderilor decât a câștigurilor. Dincolo de aceste definiții, conservatorismul contabil este interpretat în lucrare ca mecanism de prudență care limitează optimismul excesiv și reduce riscul prezentării unei imagini financiare distorsionate.

Pentru a observa dacă aceste mecanisme funcționează și în practică, analiza a fost extinsă asupra companiilor performante listate la Bursa de Valori București. Rezultatele arată că aceste companii utilizează frecvent practici asociate conservatorismului contabil, precum constituirea provizioanelor, ajustările pentru deprecierea activelor, recunoașterea datoriilor contingente și reevaluarea activelor. Aceste rezultate susțin ideea că performanța financiară nu este separată de tratamentele contabile utilizate, iar conservatorismul contabil intervine în modul în care performanța este prezentată.

Dimensiunea fiscală este analizată prin cercetarea privind relația dintre presiunea fiscală și performanța financiară în companiile din industria energetică. Rezultatele arată că există relații semnificative între fiscalitate și performanță, însă aceste relații nu sunt identice în toate sectoarele. În această interpretare, fiscalitatea nu apare ca factor care determină singur performanța, ci mai degrabă ca factor de constrângere și adaptare.

Dimensiunea comportamentală este abordată prin analiza relației dintre educația fiscală și conformarea fiscală voluntară. În această parte a lucrării, educația fiscală este interpretată ca expresie a unui comportament financiar prudent, orientat spre evitarea erorilor și a neconformităților. Rezultatele arată că persoanele cu un nivel mai bun de educație fiscală își gestionează mai corect obligațiile fiscale și manifestă o conformare voluntară mai ridicată.

În aceeași logică a reacției la incertitudine, lucrarea include și analiza comportamentelor colective observate în mediul online în perioada pandemiei COVID-19. Studiul arată că anxietatea colectivă, presiunea informațională și răspândirea rapidă a incertitudinii influențează comportamentele economice și sociale. Aceste rezultate permit extinderea ideii de conservatorism și spre dimensiunea comportamentală a reacției la risc.

Rayce

Dimensiunea politică este analizată prin relația dintre conservatorismul contabil și conservatorismul politic. Această parte a lucrării urmărește modul în care mediul instituțional, reglementarea și orientările ideologice pot influența comportamentul de raportare financiară și manifestarea conservatorismului contabil.

În ansamblu, primul capitol susține ideea că performanța financiar-contabilă nu poate fi înțeleasă separat de mecanismele de prudență care influențează deciziile economice, raportarea financiară și comportamentele individuale sau instituționale.

Capitolul II. Performanța financiar-contabilă ca variație a structurii patrimoniale

Al doilea capitol schimbă perspectiva și mută accentul de la conservatorism la performanță. Ideea centrală a acestui capitol este că performanța financiar-contabilă nu trebuie înțeleasă doar prin indicatori finali, precum profitabilitatea sau rentabilitatea, ci mai întâi prin transformările care apar în structura patrimonială a unei entități.

Astfel, performanța este observată prin modificările activelor, datoriilor, capitalurilor proprii și fluxurilor de trezorerie. Ulterior, aceste variații sunt explicate prin factorii care le determină.

Analiza arată că aceste transformări sunt influențate de costul finanțării, structura capitalului, presiunea fiscală, condițiile sectoriale, digitalizare și mecanismele de cooperare economică. La început, aceste influențe se manifestă la nivelul fiecărei entități economice. Ulterior, efectele se multiplică, devin interdependente și se reflectă la nivelul economiei agregate.

În această logică, performanța agregată este înțeleasă ca rezultat al acumulării variațiilor patrimoniale produse la nivel individual, dar și ca expresie a relațiilor economice dintre entități și economii.

Capitolul susține și ideea că aceste variații patrimoniale nu pot fi separate de tratamentele contabile aplicate. Conservatorismul contabil intervine în modelarea performanței prin recunoașterea prudentă a riscurilor și prin limitarea supraevaluării activelor sau a subevaluării datoriilor.

Contribuții originale

Aportul științific al lucrării constă, în primul rând, în integrarea conservatorismului contabil și a performanței financiar-contabile într-un cadru comun de analiză.

O contribuție importantă este formularea ideii că performanța financiar-contabilă poate fi observată mai întâi ca variație a structurii patrimoniale și abia ulterior explicată prin determinanții care produc aceste transformări.

Lucrarea valorifică și reinterpretează cercetări proprii privind conservatorismul contabil, fiscalitatea, comportamentul contribuabililor și performanța economică agregată, reunindu-le într-un cadru interpretativ comun.

Rayce

În același timp, analiza extinde performanța de la nivelul entității economice la nivel agregat și sistemic.

În ansamblu, elementul de originalitate al lucrării constă în propunerea unui cadru integrator în care conservatorismul contabil, performanța financiar-contabilă și variația structurii patrimoniale sunt analizate împreună.

Perspective de cercetare și dezvoltare academică

Cercetarea poate continua în direcția aprofundării relației dintre conservatorismul contabil și performanța financiar-contabilă, prin extinderea validării empirice a cadrului interpretativ propus în această lucrare. În mod particular, considerăm utile cercetări care să urmărească modul în care variațiile patrimoniale, mecanismele de prudență și noile transformări ale raportării financiare influențează performanța entităților economice în contexte economice diferite.

Apreciem că direcțiile dezvoltate în această teză pot susține teme de cercetare doctorală în domeniul contabilității, în relație cu fiscalitatea, analiza performanței financiare și raportarea financiară.

